

УДК 343.85:347.211

DOI <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2025.90.4.53>

ПРОТИДІЯ НЕЗАКОННОМУ ОБІГУ ВІРТУАЛЬНИХ АКТИВІВ В УКРАЇНІ: ПИТАННЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ

Юсупов В.В.,

*доктор юридичних наук, професор,
провідний науковий співробітник
науково-дослідної лабораторії з проблем
криміналістичного забезпечення та судової експертології
Національної академії внутрішніх справ
ORCID: 0000-0001-5216-4144
e-mail: yusupov1vv@gmail.com*

Марчук Р.П.,

*кандидат юридичних наук, доцент,
директор Академії фінансового моніторингу
ORCID: 0009-0005-2108-4375
e-mail: r7p7m7@gmail*

Юсупов В.В., Марчук Р.П. Протидія незаконному обігу віртуальних активів в Україні: питання правового регулювання.

У статті досліджено правовий механізм регулювання обігу віртуальних активів в Україні і нормативно-правове забезпечення протидії незаконним діям з різними видами криптовалют. Проаналізовано положення Закону України «Про віртуальні активи», зміни і доповнення до цивільного законодавства в аспекті запровадження поняття «цифрова річ». Доведено, що суттєвими для правового регулювання обігу віртуальних активів і протидії незаконним діям з ними є положення Європейського Регламенту «Markets in Crypto-Assets» («MiCA»). Розкрито класифікацію віртуальних активів, що міститься в Європейському Регламенті «MiCA», з метою розуміння сутності різних видів криптовалют. Розкрито і зазначено про особливості обігу таких криптоактивів як біткоїн, етеріум; досліджено поняття «блокчейн», «валідатор», «сервісний токен», «емітент криптоактивів» тощо. Висвітлено роль низки державних органів у протидії незаконному обігу віртуальних активів в Україні. Аргументовано, що координацію аналітичної роботи та виявлення ризикових транзакцій забезпечує Державна служба фінансового моніторингу України. Обґрунтовано, що виявлення кримінальних схем та забезпечення притягнення винних за правопорушення з віртуальними активами до відповідальності покладено на Національну поліцію, Службу безпеки України, Державне бюро розслідувань, Бюро економічної безпеки, прокуратуру. Такі органи як Національний банк України, Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку і Міністерство цифрової трансформації України формують регуляторну рамку, що має запобігти використанню криптоактивів у незаконних цілях. Встановлено, що протидія незаконному обігу віртуальних активів в Україні здійснюється як через превентивні заходи, аналітичну роботу та удосконалення нормативно-правової бази, так і через оперативно-розшукову та кримінально-правову юрисдикцію. Ця комплексна модель дозволяє реагувати на новітні виклики, зокрема на використання децентралізованих фінансів, анонімізуючих технологій та транскордонних схем незаконного обігу віртуальних активів.

Ключові слова: віртуальні активи, криптовалюта, електронні віртуальні операції, незаконний обіг віртуальних активів, розслідування незаконного обігу віртуальних активів.

Yusupov V.V., Marchuk R.P. Counteracting the illegal circulation of virtual assets in Ukraine: issues of legal regulation.

The article examines the legal mechanism for regulating the circulation of virtual assets in Ukraine and the regulatory and legal support for countering illegal activities with various types

of cryptocurrencies. The provisions of the Law of Ukraine “On Virtual Assets”, amendments and additions to civil legislation in terms of introducing the concept of “digital thing” are analyzed. It is proven that the provisions of the European Regulation “Markets in Crypto-Assets” (“MiCA”) are essential for the legal regulation of the circulation of virtual assets and countering illegal activities with them. The classification of virtual assets contained in the European Regulation “MiCA” is disclosed in order to understand the essence of various types of cryptocurrencies. The peculiarities of the circulation of such crypto-assets as Bitcoin, Ethereum are disclosed and noted; the concepts of “blockchain”, “validator”, “service token”, “crypto-asset issuer”, etc. are investigated. The role of a number of state bodies in countering the illegal circulation of virtual assets in Ukraine is highlighted. It is argued that the coordination of analytical work and the detection of risky transactions is provided by the State Financial Monitoring Service of Ukraine. It is substantiated that the detection of criminal schemes and ensuring the prosecution of those guilty of offenses with virtual assets is entrusted to the National Police, the Security Service of Ukraine, the State Bureau of Investigation, the Bureau of Economic Security, and the Prosecutor’s Office. Such bodies as the National Bank of Ukraine, the National Securities and Stock Market Commission, and the Ministry of Digital Transformation of Ukraine form a regulatory framework that should prevent the use of crypto-assets for illegal purposes. It is established that countering the illegal circulation of virtual assets in Ukraine is carried out both through preventive measures, analytical work and improvement of the regulatory and legal framework, and through operational-search and criminal-law jurisdiction. This comprehensive model allows responding to the latest challenges, in particular, the use of decentralized finance, anonymous technologies, and cross-border schemes for the illegal circulation of virtual assets.

Key words: virtual assets, cryptocurrency, electronic virtual transactions, illegal circulation of virtual acts, investigation of illegal circulation of virtual assets.

Постановка проблеми. Криптовалюта або віртуальні активи – питання відносно нове для економічних відносин в Україні. При введенні правового регулювання обігу віртуальних активів в Україні, залишається багато прогалин як у нормативній регламентації окремих аспектів так і в правозастосовній діяльності протидії використанню криптовалюти у злочинних цілях. Тому регулювання обігу криптоактивів в нашій державі на сьогодні є актуальною проблемою. Адже більшість країн світу вже мають базові правила обігу різних видів віртуальних грошей.

Криптовалюта є фінансовим засобом та платіжним інструментом, а інколи й предметом вчинення правопорушень. Приміром, її технічні особливості забезпечують дуже швидкий та захищений обіг по всьому світу, що сприяє появі різних незаконних фінансових схем, тощо. Відповідне урегулювання потребує не лише правової регламентації, а й впливу держави, зокрема, в галузі попередження та протидії незаконним діям з криптовалютами [1, с. 33]. Мова може йти про відособлену форму зв’язків між розвитком кіберпростору та злочинною діяльністю – появу цифрових кримінальних ринків. Передумовою цього явища було створення та розвиток легальних цифрових (електронних) ринків [2, с. 181].

Значна кількість мережевих платіжних систем емітують, співпрацюючи з банками, власні пластикові картки, за допомогою яких можна переказувати кошти з подальшим зняттям у будь-якому банкоматі. Поширеним стало використання децентралізованих віртуальних криптовалют: Bitcoin (BTC), Litecoin (LTC), Namecoin, Zerocoin, Quark, Megacoin, Peercoin, Worldcoin тощо. Криптовалюта стала одним із видів електронних платіжних засобів для оплати товарів у мережі Інтернет, її також можна обміняти на реальні гроші [3, с. 84].

Стан опрацювання проблематики. Українські дослідники І.М. Доляновська, А.В. Домбровська, О.О. Дудоров, Д.В. Каменський, Д.В. Коробцова, К.О. Кривенко, В.М. Куліуш, Р.В. Лук’яничук, В.М. Марченко, А.В. Стебляк, К.О. Черевко, Н.Ф. Чубоха, Я.А. Шевцов, В.А. Шкелебей, Т.П. Яцик досліджували правові аспекти легалізації віртуальних активів, протидію незаконному обігу криптовалюти, вивчали світовий досвід протидії кримінальним правопорушенням, пов’язаним з обігом віртуальних активів. Водночас, питання правового регулювання обігу віртуальних активів в Україні і відповідне нормативно-правове забезпечення протидії незаконним діям з ними залишається малодослідженим.

Метою статті є дослідження правового механізму регулювання обігу віртуальних активів в Україні і нормативно-правове забезпечення протидії незаконним діям з різними видами криптовалюти.

Викладення основного матеріалу. До основних національних нормативно-правових актів, які регулюють обіг віртуальних активів в Україні, належать закони «Про віртуальні активи» [4] і «Про внесення змін до Цивільного кодексу України щодо розширення кола об'єктів цивільних прав» [5]. Загальні питання обігу криптовалюти і розслідування незаконних дій з нею регулюють положення цивільного, кримінального і кримінального процесуального законодавства. В цілому, законодавство України про віртуальні активи складається з Конституції України, міжнародних договорів, згоду на обов'язковість яких надано Верховною Радою України, Цивільного кодексу України, профільного Закону «Про віртуальні активи», Закону «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» та інших законів і прийнятих на їх виконання нормативних актів [4].

Розглянемо окремі питання правового регулювання протидії незаконному обігу віртуальних активів в Україні. Закон «Про віртуальні активи», який підписаний 17 лютого 2022 року Президентом України, водночас наразі не набрав чинності. Але він пов'язаний з іншим документом – Законом «Про захист прав споживачів» [6], який набирає чинності не раніше дня припинення чи скасування воєнного стану, введеного Указом Президента України від 24 лютого 2022 року № 64/2022. У цих документах багато нових термінів, які будуть імплементуватися у національне законодавство; встановлюватимуться нові режими регулювання видів діяльності суб'єктів надання послуг з обігу віртуальних активів; передбачається необхідність авторизації первинної (публічної) пропозиції віртуальних активів; пропонується нова процедура допуску до обігу віртуальних активів на території України, тощо. Закон передбачає комплексне врегулювання правовідносин, що виникають у зв'язку з обігом віртуальних активів в Україні, через визначення учасників таких відносин, встановлення їх правового статусу, а також формування державної політики в сфері обігу віртуальних активів [1, с. 31].

Закон України «Про віртуальні активи» складається із 6 розділів та 25 статей. Зокрема, визначено, що *віртуальний актив* – це нематеріальне благо, що є об'єктом цивільних прав, має вартість та виражене сукупністю даних в електронній формі. Існування та оборотоздатність віртуального активу забезпечується системою забезпечення обороту віртуальних активів. Віртуальний актив може посвідчувати майнові права, зокрема права вимоги на інші об'єкти цивільних прав. Запроваджуються такі поняття як «гаманець віртуального активу», «ключ віртуального активу», «постачальники послуг, пов'язаних з оборотом віртуальних активів», «ринок віртуальних активів» та ін.

Відповідно, загальними принципами державного регулювання обороту віртуальних активів є: доцільність, адекватність, ефективність, збалансованість, передбачуваність і прозорість та врахування громадської думки. Регуляторами визначено Національну комісію з цінних паперів та фондового ринку (далі – Національна комісія) та Національний банк України (НБУ). Національна комісія регулює обіг віртуальних активів, крім тих, що забезпечені валютними цінностями (їх регулювання відноситься до компетенції НБУ). Серед основних завдань Національної комісії є: здійснення державного регулювання та контролю за оборотом віртуальних активів на території України у випадках, передбачених цим Законом; захист прав учасників ринку віртуальних активів шляхом здійснення заходів щодо запобігання та припинення порушень законодавства про віртуальні активи, застосування санкцій за порушення законодавства в межах своїх повноважень; забезпечення та здійснення в межах своїх повноважень контролю за виконанням учасниками ринку віртуальних активів законодавства у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення; здійснення повноважень суб'єкта державного фінансового моніторингу [4].

У разі встановлення фактів порушення законодавства про віртуальні активи Національна комісія направляє до правоохоронних органів матеріали щодо фактів правопорушень, за які передбачено адміністративну та кримінальну відповідальність [4].

З цього приводу зазначимо, що у Європейському Союзі прийнято Регламент «MiCA» (Markets in Crypto-Assets). Це комплексний законодавчий акт, який регулює криптоактиви та діяльність постачальників послуг, пов'язаних з ними, на території Європейського Союзу, а також має зобов'язальну силу для всіх держав-членів. Він спрямований на створення єдиної правової бази для цифрових активів, підвищення захисту інвесторів та забезпечення фінансової стабільності. Для

того, щоб ринки криптоактивів розвивалися в ЄС, існує потреба в надійній законодавчій базі, яка б чітко визначала регуляторний режим усіх криптоактивів, на які не поширюється чинне законодавство про фінансові послуги. Водночас, забезпечується належний рівень захисту споживачів та інвесторів і цілісність ринку, враховуючи, що криптоактиви, на які не поширюється чинне законодавство про фінансові послуги, становлять багато тих самих ризиків, що й більш звичні фінансові інструменти [7].

Регламент передбачає правила для емітентів криптовалют, постачальників послуг з торгівлі та зберігання криптоактивів. МіСА встановлює правила для емітентів криптоактивів, включаючи стейблкоїни та інші цифрові активи, а також для постачальників послуг, таких як криптобіржі та гаманці.

Доречним буде навести окремі терміни, що визначаються у Регламенті МіСА, адже вони будуть імплементовані й у національне законодавство України. Так, «технологія розподіленого реєстру» або «DLT» означає технологію розподіленого реєстру, як визначено в Регламенті про пілотний режим. В основі обігу віртуальних грошей знаходиться принцип реєстрації в децентралізованій базі даних, яка не адмініструється конкретно фізичною або юридичною особою, не дивлячись на її сталі репутаційні гарантії. «Криптоактив» – цифрове представлення вартості або права, яке можна передавати та зберігати в електронному вигляді за допомогою технології розподіленої книги або подібної технології. «Сервісний токен» означає тип криптоактиву, який призначений лише для надання доступу до товару чи послуги, що надаються емітентом такого токена. «Емітент криптоактивів» – це фізична або юридична особа чи інша компанія, яка випускає криптоактиви. «Публічна пропозиція» означає повідомлення особам у будь-якій формі та будь-якими засобами, що містить достатню інформацію про умови пропозиції та пропоновані криптоактиви, щоб потенційні власники могли вирішити, чи придбати ці криптоактиви. «Токен е-грошей» означає тип криптоактиву, який має на меті підтримувати стабільну вартість, посиляючись на вартість однієї офіційної валюти [7].

Регламент МіСА класифікує криптоактиви на такі категорії: e-money токени – передбачені для використання як заміник грошей (регулювання обігу таких токенів у національному контексті належатиме до компетенції НБУ). Це токени, вартість яких прив'язана до однієї офіційної валюти – наприклад, долара або євро; asset-referenced токени – токени, прив'язані до кошика активів: валют, цінних паперів, товарів або їх комбінацій (наприклад, одночасно до долара і золота); utility токени – надають доступ до певних товарів або послуг у межах відповідної блокчейн-платформи; інші криптоактиви – усі інші віртуальні активи, які не належать до жодної з вищезазначених категорій (наприклад, біткоїн або ефір, що не мають емітента і не є стабільними за вартістю, але регулюються через провайдерів відповідних послуг).

Іншим національним нормативним актом, який стосується регулювання обігу віртуальних активів, є Закон України «Про внесення змін до Цивільного кодексу України щодо розширення кола об'єктів цивільних прав» [5]. Відповідно, цим Законом внесено зміни до ст. 177 Цивільного кодексу України, а саме: об'єктами цивільних прав є речі, гроші, цінні папери, цифрові речі, майнові права, роботи та послуги, результати інтелектуальної, творчої діяльності, інформація, а також інші матеріальні та нематеріальні блага. Об'єкти цивільних прав можуть існувати у матеріальному світі та/або цифровому середовищі, що обумовлює форму об'єктів, особливості набуття, здійснення та припинення цивільних прав і обов'язків щодо них [8].

У ст. 179-1 ЦК України запроваджено поняття «цифрової речі». *Цифровою річчю* є благо, що створюється та існує виключно у цифровому середовищі та має майнову цінність. Цифровою річчю є віртуальні активи, цифровий контент та інші блага, щодо яких застосовуються положення частини першої цієї статті [5]. Перелік об'єктів, які відносяться до цифрових речей, є відкритим – з часом появи нових видів віртуальних грошей вони можуть бути віднесені до цифрових речей.

Існуюча правова база забезпечує основи обігу віртуальних активів в Україні. Зокрема, електронні гроші НБУ, чи-то цифрові гроші центральних банків різних держав, – це ті гроші, які є державними (з точки зору економічного змісту), але ті, що обертаються з використанням технологій блокчейн чи іншої подібної технології (вони всі мають узагальнюючий термін – технологія розподіленого реєстру). За рахунок використання технології блокчейну функціонує найбільша кількість віртуальних активів, і найголовніша і найперша така валюта – це біткоїн. Концепт біткоїну був запропонований у 2008 році, і вже на початку 2009 року розпочалися перші транзакції

біткоїнами в мережі. І потім криптовалюта біткоїн ставала ефективною, стійкою до зламу, доводила, що вона може пропонувати те, що жоден інший концепт грошей не міг запропонувати.

Проблема передачі цінностей від однієї особи до іншої в цифровому середовищі завжди була. Самим складним завданням для розробників одиниці цифрових грошей було вирішити проблему дублювання грошової одиниці, ця проблема отримала назву «подвійної трати».

Водночас проблема була вирішена у технології блокчейн. Розробники блокчейну запропонували такий механізм, що передбачає опосередковане передавання грошей від однієї особи до іншої, при цьому передається інформація про те, хто які баланси має. Винайдено таку систему передачі грошей, щоб не фізично або електронно передати гроші від однієї особи до іншої, а шляхом зменшення балансу в однієї особи, а в іншій особі – баланс збільшується. Технологія блокчейн відображає зміну балансів між учасниками системи, яка відповідає їх попереднім діям, тобто, якщо покупець відправив кошти, то в нього баланс має бути зменшеним, а у продавця баланс стає збільшеним. Отже, блокчейн можна представити як дуже велику децентралізовану базу даних, яка являє собою певну «облікову книгу», де записуються всі транзакції, які відбулися у мережі. Крім цього, у технології блокчейн транзакції посвідчують особи, які називаються «валідаторами».

Валідатор пропонує внесення даних про транзакції в той «блок», який він видобув. Туди він вносить певну кількість транзакцій. Після того, як він вніс дані про нові транзакції, відбувається їх огляд в блокчейні. Додатково існує процедура підтвердження транзакцій – інші валідатори вивчають ту інформацію, яка була запропонована особою, яка відкрила новий «блок», і перевіряють чи не входить ця інформація у протиріччя з інформацією, яка попередньо вже є в них. Якщо інші валідатори бачать, що нова інформація відповідає дійсності, вони її, відповідно, підтверджують. І лише після того, як вони підтвердили нові транзакції, кожний новий «блок» інформації додається до останнього, попередньо вибудованого у ланцюзі системи блокчейн. У ланцюгу послідовних «блоків» зберігається інформація про всі транзакції, які хронологічно відбувалися у цьому блокчейні.

Найпоширеніший вид віртуальних цифрових грошей у системі блокчейн – це біткоїн. Водночас, існують й інші криптовалюти. Коротко розглянемо одну з них – етеріум (Ethereum). Етеріум – це не лише віртуальні гроші, а й платформа для створення децентралізованих онлайн-сервісів на базі блокчейна. Етеріум вирішив дуже важливу задачу, яку не міг вирішити біткоїн. Він дозволив не просто передати цінність від однієї особи до іншої, а він дозволив їм здійснити між собою обмін цінностями на певних умовах. На умовах, які влаштовують як одну, так і іншу особу. Тобто біткоїн – це передача цінностей в один бік, а етеріум – це вже можливість обмінятися цінностями. Це відбувається таким чином: одна особа декларує намір – готовність віддати конкретну цінність на певних умовах, інша особа декларує готовність обміняти свою цінність також на певних умовах. Якщо алгоритми етеріуму визначають взаємний інтерес між зазначеними особами, їх готовність обмінятися цінностями, які вони мають, то, відповідно, на програмному рівні, без жодного посередника, відбувається обмін цими цінностями між ними. Якщо цей обмін (транзакція) вноситься до блокчейну і затверджується валідаторами, то відповідно два учасники угоди отримують новий стан: вони позбавляються одних активів, а отримують інші. А якщо транзакція з тих чи інших причин в блокчейні не є валідованою, то фактично у них залишаються свої цінності, кожний зберігає ті цінності, які в нього були до моменту початку транзакції. Це важлива особливість системи «етеріум».

В Україні майнінг або видобуток криптовалют не заборонено нормативно-правовими актами. За своїм економіко-правовим змістом майнінг віртуальних активів є сукупністю математичних операцій або валідацією транзакцій у блокчейні. Ці види діяльності жодним чином не обмежені в Україні. Водночас, побічні дії «майнерів» – це намагання зменшити витрати на електроенергію шляхом незаконного під'єднання до електромереж та безоплатного використання електроенергії, тобто її крадіжка. Викрадення електроенергії можуть здійснювати «майнери» для того, щоб збільшити економічну ефективність видобутку криптовалют. Але такі протиправні дії кваліфікуються за ст. 188-1 «Викрадення води, електричної або теплової енергії шляхом її самовільного використання» Кримінального кодексу (КК) України. Також винуваті особи в умисному пошкодженні або руйнуванні об'єктів електроенергетики можуть притягуватися до кримінальної відповідальності залежно від обставин правопорушення за ст. 194-1 «Умисне пошкодження об'єктів електроенергетики» КК України [9].

Віртуальні активи, зокрема криптовалюти, стають дедалі більш привабливими для зловмисників, які використовують їх для відмивання доходів, ухилення від оподаткування, фінансування тероризму та інших злочинних цілей. У відповідь на зростання загроз Україна формує багаторівневу систему протидії незаконному обігу віртуальних активів, яка базується на міжвідомчій взаємодії та ризик-орієнтованому підході.

Центральне місце у цій системі посідає Державна служба фінансового моніторингу України, яка координує зусилля держави у сфері протидії легалізації (відмиванню) доходів. Саме цей орган здійснює аналіз фінансових операцій із ризиками, пов'язаними з використанням віртуальних активів, ідентифікує підозрілі транзакції, формує типології ризиків, надає рекомендації суб'єктам фінмоніторингу щодо виявлення незаконної активності у криптосфері.

Правоохоронні органи (Національна поліція, Служба безпеки України, Державне бюро розслідувань, Бюро економічної безпеки, прокуратура) забезпечують виявлення, фіксацію та розслідування правопорушень, пов'язаних із незаконним обігом віртуальних активів. Йдеться про криптовалютні шахрайства, діяльність нелегальних обмінників, створення майнінгових ферм для відмивання коштів, використання анонімізованих активів для фінансування терористичної діяльності або обхід санкцій. У межах кримінальних проваджень здійснюється арешт криптоактивів, їх фіксація як цифрових доказів, а також міжнародне співробітництво з метою встановлення ланцюгів транзакцій. Національна комісія та НБУ забезпечують регуляторний нагляд над операціями з віртуальними активами у випадках, коли ті набувають ознак електронних грошей або інвестиційних інструментів. Діяльність цих органів спрямована на мінімізацію системних фінансових ризиків і недопущення використання «псевдолегальних платформ» для маскування злочинної діяльності.

Міністерство цифрової трансформації України відповідає за розбудову нормативної бази та інституційної інфраструктури, що дозволить створити легальний ринок криптоактивів, водночас забезпечуючи чіткі «правила гри» для його учасників. Однією з ключових передумов протидії незаконному обігу активів є впровадження обов'язкової реєстрації постачальників криптопослуг, прозорість транзакцій і дотримання принципу «знай свого клієнта». Важливу роль у попередженні зловживань відіграє Національне агентство з питань запобігання корупції, яке контролює декларування віртуальних активів публічними службовцями. Приховування таких активів, заниження їх вартості може свідчити про конфлікт інтересів чи ознаки незаконного збагачення.

Висновки. Таким чином, нині в Україні створено правове підґрунтя для регулювання обігу віртуальних активів. Наразі національне цивільне законодавство визначає термін «цифрова річ», прийнято профільний Закон «Про віртуальні активи». Суттєвими для правового регулювання обігу віртуальних активів і протидії незаконним діям з ними є положення Європейського Регламенту «MiCA», які з часом буде імplementовано у національне законодавство. Класифікація віртуальних активів, запропонована в Регламенті «MiCA», має важливе значення для розуміння сутності тієї чи іншої криптовалюти; роз'яснює правила їх обігу і висвітлює відмінності даних електронних активів.

Протидія незаконному обігу віртуальних активів в Україні реалізується завдяки узгодженій діяльності низки державних органів. Координацію аналітичної роботи та виявлення ризикових транзакцій забезпечує Державна служба фінансового моніторингу України. Виявлення кримінальних схем та забезпечення притягнення винних до відповідальності покладено на Національну поліцію, Службу безпеки України, Державне бюро розслідувань, Бюро економічної безпеки, прокуратуру. Водночас, Національний банк України, Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку та Міністерство цифрової трансформації України формують регуляторну рамку, що має запобігти використанню криптоактивів у незаконних цілях.

Забезпечення дотримання регуляторного законодавства у сфері обігу віртуальних активів в Україні здійснюється як через превентивні заходи, аналітичну роботу та удосконалення нормативно-правової бази, так і через оперативно-розшукову та кримінально-правову юрисдикцію. Ця комплексна модель дозволяє реагувати на новітні виклики, зокрема на використання децентралізованих фінансів, анонімізуючих технологій та транскордонних схем незаконного обігу віртуальних активів, що все активніше використовуються у злочинних цілях.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Стеблянко А.В., Шевцов Я.А. Легалізація віртуальних активів в Україні: правовий аспект і загальна концепція. *Форум права*. 2021. Вип. 4. С. 29–36. DOI: <http://doi.org/10.5281/zenodo.5075714>.
2. Куліуш В.М. Взаємозв'язки між окремими формами злочинної діяльності в сфері економіки та функціонування кіберпростору. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2022. № 3. С. 178–183. DOI: <https://doi.org/10.32850/sulj.2022.3.29>.
3. Куліуш В.М. Виявлення та розслідування злочинів економічної спрямованості, вчинених із використанням кіберпростору: дис. ... ступеня доктора філософії за спец. 081 «Право». Київ, 2024. 240 с.
4. Про віртуальні активи: Закон України від 17 лютого 2022 р. № 2074-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2074-20#Text>.
5. Про внесення змін до Цивільного кодексу України щодо розширення кола об'єктів цивільних прав: Закон України від 10 серпня 2023 р. № 3320-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3320-20#Text>.
6. Про захист прав споживачів: Закон України від 10 червня 2023 р. № 3153-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3153-20#Text>.
7. The Markets in Crypto-Assets MiCA: оф. сайт Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку. URL: <https://pravo.ua/wp-content/uploads/2023/07/MiCA-Boiko-Iu.-Iu.-1.pdf>.
8. Цивільний кодекс України: Закон України від 16 січня 2003 р. № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>.
9. Кримінальний кодекс України: Закон України від 5 квітня 2001 р. № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>.